

OBSERWACJA

**Raport z obserwacji zgromadzeń
w dniu 10 września 2017 r. w Warszawie,
w okolicach ul. Krakowskie Przedmieście**

Warszawa, 16 października 2017

**AMNESTY
INTERNATIONAL**

I. PROJEKT OBSERWACJI ZGROMADZEŃ PUBLICZNYCH AMNESTY INTERNATIONAL

Amnesty International jest globalnym ruchem ponad 7 milionów ludzi, którzy niesprawiedliwość na świecie traktują osobiście i podejmują działania na rzecz położenia kresu poważnym naruszeniom praw człowieka. Razem zmieniamy świat, by każdy mógł korzystać ze swoich praw. Jesteśmy niezależni od rządów, politycznych ideologii, religii i interesów ekonomicznych.

Celem pilotażowego projektu Amnesty International jest obserwacja zgromadzeń odbywających się w różnych miejscach w Polsce. Do udziału w projekcie zaproszono aktywistów i aktywistki gotowych do zaangażowania się w długoterminowy projekt, którzy przeszli przez praktyczne i teoretyczne szkolenie.

Stowarzyszenie przyjęło standardy obserwacji, które opierają się na zasadach zgodności z prawem, bezpieczeństwa, neutralności, bezstronności oraz bezpośredniości i ograniczonego zasięgu.

Celem projektu jest monitorowanie sposobu realizacji wolności zgromadzeń, w szczególności w kontekście ostatnich zmian w ustawie Prawo o zgromadzeniach, jak również sposobu zabezpieczania zgromadzeń przez Policję. Rezultatem projektu będzie opracowanie raportu identyfikującego wyzwania w wypełnianiu zobowiązań Polski w zakresie wolności pokojowych zgromadzeń, które zyskały na znaczeniu w kontekście nowelizacji ustawy Prawo o zgromadzeniach, która weszła w życie 2 kwietnia 2017 r.

Natomiast niniejszy raport (kolejny raport cząstkowy w ramach prowadzonego projektu) przedstawia wyniki obserwacji zgromadzeń, które odbywały się w dniu 10 września 2017 r. w Warszawie w okolicach Krakowskiego Przedmieścia.

II. CZAS I OBSZAR OBSERWACJI

Niniejszy raport przedstawia wyniki obserwacji zgromadzeń, które odbywały się w dniu 10 września 2017 r. w Warszawie w okolicach Krakowskiego Przedmieścia. Obserwatorzy/ki Amnesty International monitorowali przebieg zgromadzeń w Warszawie **w dniu 10 września 2017 r., w godz. 18.30-22.00 na obszarze między ul. Kanonia, wzdłuż Krakowskiego Przedmieścia, do ul. Królewskiej**. Obserwatorzy/ki byli oznakowani za pomocą identyfikatorów oraz żółtych, widocznych kamizelek z napisem „Obserwator” lub „Obserwatorka”. Zespół obserwatorów liczył 10 osób. Raport opiera się wyłącznie na raportach oraz zdjęciach i materiałach filmowych obserwatorów uczestniczących w przedmiotowej obserwacji. Informacje o obecności obserwatorów Amnesty International 10 września 2017 r. podczas zgromadzeń w okolicach Krakowskiego Przedmieścia zostały wysłane do Komendy Stołecznej Policji w Warszawie, Biura

Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego Urzędu m.st. Warszawy oraz organizatorów zgromadzeń.

III. OBSERWOWANE ZGROMADZENIA

Obserwacja Amnesty International w w/w czasie i miejscu dotyczyła następujących zgromadzeń:

1. Zgromadzenie cykliczne, zgłoszone w czasie od maja 2017 do kwietnia 2020, 10 dnia każdego miesiąca w godz. 6:00 – 22:00, w celu oddania hołdu ofiarom katastrofy w Smoleńsku, od ul. Świętojańskiej przez pl. Zamkowy, po ul. Krakowskie Przedmieście do ul. Karowej w Warszawie.

oraz kontr-demonstracje w stosunku do zgromadzenia cyklicznego:

2. Zgromadzenie organizowane przez Obywateli RP, według informacji umieszczonych na portalu społecznościowym Facebook (w tzw. wydarzeniu, organizowanym przez Obywateli RP) zaplanowane na godz. 19:00 – 22:00 na Placu Zamkowym. Zgromadzenie to nie zostało notyfikowane i informacja o nim nie znajdowała się w Biuletynie Informacji Publicznej Miasta st. Warszawa.

3. Zgromadzenie kontrademonstrantów ustawionych za barierkami na trasie przemarszu zgromadzenia cyklicznego na obszarze od Placu Zamkowego do ul. Trębackiej. Osoby te nie były wyraźnie uczestnikami któregośkolwiek z pozostałych obserwowanych zgromadzeń.

4. Zgromadzenie kontrademonstrantów ustawionych przy barierkach oddzielających trasę przemarszu zgromadzenia cyklicznego, na wysokości i od strony skweru Hoovera. Osoby te nie były wyraźnie uczestnikami któregośkolwiek z pozostałych obserwowanych zgromadzeń.

5. Zgromadzenie organizowane przez Stowarzyszenie na rzecz demokracji – TAMA, zgłoszone na dzień 10 września 2017 r., w godz. 18:00 - 22.00, na skwerze Hoovera.

Zgromadzenie zostało zakazane zarządzeniem zastępczym wojewody mazowieckiego z 10 września 2017 r. WSO-I.6110.14.2017, w którym wskazał, że w tym samym miejscu i czasie odbędzie się zgromadzenie cykliczne związane z oddaniem hołdu ofiarom katastrofy w Smoleńsku. Wojewoda powołał się na informację Biura Ochrony Rządu kierowaną do Biura Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego m. st. Warszawy oraz Komendy Stołecznej Policji kierowanej do Wojewody Mazowieckiego, zgodnie z którą odbycie zgromadzeń w miejscu i czasie zgromadzenia cyklicznego „stwarza realne zagrożenie bezpieczeństwa i porządku publicznego”. Zarządzenie

wojewody zostało umieszczone w Biuletynie Informacji Publicznej Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie 10 września, o godz. 12.00.

Organizator (w dniu 10 września) oraz Prezydent m.st. Warszawy (w dniu 11 września) złożyli odwołanie od zarządzenia wojewody do Sądu Okręgowego w Warszawie, argumentując, że zaskarżone zarządzenie jest bezprawne, ponieważ prawo o zgromadzeniach nie przewiduje możliwości zakazania zgromadzeń uproszczonych. Ze względu na bezprzedmiotowość postępowania (odwołanie wpłynęło po odbyciu się zgromadzenia) Sąd Okręgowy umorzył postępowanie w sprawie.

6. Zgromadzenie organizowane przez Stowarzyszenie Obywatele Solidarnie

w Akcji, zgłoszone na dzień 10 września 2017 r., w godz. 9:00 – 22:00, przed pomnikiem B. Prusa u zbiegu ul. Krakowskie Przedmieście i ul. Karowej.

Stowarzyszenie Obywatele Solidarnie w Akcji na dzień 10 września 2017 r. zgłosiło również zgromadzenie przed Galerią Kordegarda u zbiegu ulic: Krakowskie Przedmieście i Ossolińskich, w godz. 6:00 – 22:00.

Zgromadzenie przed Galerią Kordegarda zostało zakazane zarządzeniem zastępczym wojewody mazowieckiego z 10 września 2017 r. WSO-I.6110.15.2017, w którym wskazał, że w tym samym miejscu i czasie odbędzie się zgromadzenie cykliczne związane z oddaniem hołdu ofiarom katastrofy w Smoleńsku. Wojewoda powołał się na informację Biura Ochrony Rządu kierowaną do Biura Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego m. st. Warszawy oraz Komendy Stołecznej Policji kierowanej do Wojewody Mazowieckiego, zgodnie z którą odbycie zgromadzeń w miejscu i czasie zgromadzenia cyklicznego „stwarza realne zagrożenie bezpieczeństwa i porządku publicznego”. Zarządzenie wojewody zostało umieszczone w Biuletynie Informacji Publicznej Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie 10 września, o godz. 12.10.

Organizator (w dniu 10 września) oraz Prezydent m.st. Warszawy (w dniu 11 września) złożyli odwołanie od zarządzenia wojewody do Sądu Okręgowego w Warszawie, argumentując, że zaskarżone zarządzenie jest bezprawne, ponieważ prawo o zgromadzeniach nie przewiduje możliwości zakazania zgromadzeń uproszczonych. Ze względu na bezprzedmiotowość postępowania (odwołanie złożono po odbyciu się zgromadzenia) Sąd Okręgowy umorzył postępowanie w sprawie.

Jak wymieniono powyżej, raport opiera się wyłącznie na obserwacjach i materiałach zgromadzonych przez obserwatorów Amnesty International. Nie obejmuje więc innych relacjonowanych przez uczestników zgromadzeń, tak jak np. wydarzeń przy ul. Brzozowej, odnotowanych przez Obywateli RP: <https://www.youtube.com/watch?v=ytHcJ2G9p5g&sns=fb>

IV. GŁÓWNE OBSERWACJE

A. CHARAKTERYSTYKA, ZABEZPIECZENIE ORAZ PRZEBIEG ZGROMADZEŃ

1. Zgromadzenie cykliczne

Zgromadzenie ruchome na trasie: Bazylika archikatedralna św. Jana Chrzciciela (marsz ruszył o godz. 20:24) – ul. Świętojańska – Plac Zamkowy (ok. godz. 20:28 czoło marszu na wysokości Kolumny Zygmunta) - ul. Krakowskie Przedmieście – Pałac Prezydencki (godz. 20:49).

Przed Bazyliką Archikatedralną znajdował się namiot i punkt kontroli bezpieczeństwa dla wchodzących na teren kościoła zorganizowany podobnie jak punkt przed wejściem do strefy zamkniętej na pl. Zamkowym (ten drugi nie był jednak zadaszony).

Przemarsz został podzielony przez organizatora na dwie grupy. Bezpośrednio za ciężarówką z nagłośnieniem, grupą funkcjonariuszy Policji i grupą straży marszu podążała pierwsza grupa manifestujących (ok. 400-500 osób), w której znajdowały się osoby rozpoznawalne publicznie i politycy. W tej grupie znajdowała się również niewielka (ok. 10-15 osób) formacja osób ubranych w ubrania moro oznakowana jako „Strzelcy Rzeczypospolitej”. W odstępie kilku minut marszu podążała druga grupa (ponownie kroczyła przed nią grupa funkcjonariuszy Policji i grupa straży marszu), którą tworzyły pozostałe osoby cywilne (w tym górnicy), posiadające flagi Polski i transparenty w znacznie większej ilości niż grupa pierwsza.

Ze względu na dużą liczbę osób uczestniczących oraz utrudnienia w przemieszczaniu się z powodu zabezpieczenia zgromadzenia metalowymi barierkami, kordonami policjantów ustawionych wzdłuż barierek po obu ich stronach oraz zastąpieniem czoła marszu wysokimi i szerokimi transparentami (co w znacznym stopniu utrudniało widoczność), obserwatorzy/ki nie byli w stanie oszacować dokładnej liczby osób uczestniczących w zgromadzeniu.

Marsz zaczął formować się około godz. 20:20. Osoby, które wyszły z Bazyliki Archikatedralnej oraz osoby zgromadzone przed Bazyliką i na Placu Zamkowym zaczęły przemieszczać się w kierunku Pałacu Prezydenckiego (o godz. 20:24)

Banery zasłaniające uczestników przedniej części zgromadzenia cyklicznego, godz. 20:30.

O godz. 20.49 czoło marszu doszło pod Pałac Prezydencki. Duże banery zasłaniające przednią część marszu zostały ustawione przy ul. Ossolińskich, co spowodowało odseparowanie uczestników zgromadzenia Stowarzyszenia Obywatele Solidarnie w Akcji.

O godz. 20.52 odśpiewano hymn Polski, po czym rozpoczęło się przemówienie pana posła Jarosława Kaczyńskiego (godz. 20:54). Od ulicy Karowej docierały ciche okrzyki „Kłamca” i odgłosy wuwuzeli.

O godz. 20:59, organizatorka zgromadzenia, pani poseł Anita Czerwińska odczytała „Apel Smoleński”. Z mównicy podkreślano, że akcja ma charakter religijny „wbrew temu, co mówią niektóre osoby (godz. 21:02).”

Zgromadzenie cykliczne zostało rozwiązane przez organizatora o godz. 21:12.

Widoczne były transparenty z napisami: „Brońcie krzyża od Giewontu po Bałtyk”; „Solidarni 2010”; „Smoleńsk. 2010. Pamiętamy!”; „Precz z euro-faszyzmem!”; „10.04.2010 – Pamiętamy”; zdjęcie Lecha Kaczyńskiego z napisem „Jesteś wielki”; „Klub Gazeta Polska Siedlce”; „Współwinni zbrodni wciąż żyją bezkarnie”; „Mord, Putin oddaj dowody”. Słyszalne były modlitwy, co jakiś czas wznoszono okrzyki „Jarosław, Jarosław!”.

Widoczne były flagi biało-czerwone (niektóre z logotypami Solidarności, Gazety Polskiej, PiS wraz z nazwami regionów).

Przemarsz zgromadzenia cyklicznego, Krakowskie Przedmieście godz. 20:42

Przemarsz zgromadzenia cyklicznego, Krakowskie Przedmieście godz. 20:48

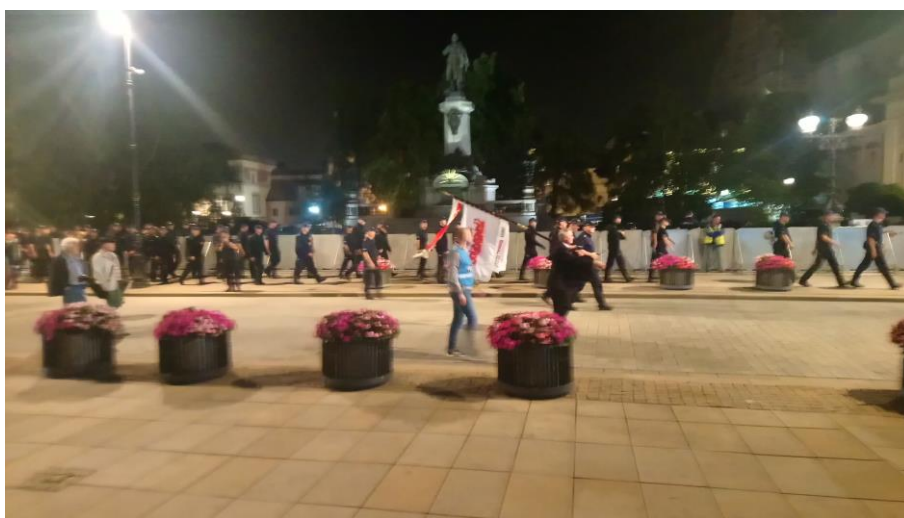
ZABEZPIECZENIE ZGROMADZENIA

Służbami obecnymi na zgromadzeniu były: oddziały Policji w umundurowaniu służbowym, funkcjonariusze w ubraniach cywilnych z kamizelkami odbłaskowymi „Policja”, funkcjonariusze wyłącznie w ubraniach cywilnych, funkcjonariusze BOR; straż marszu w kamizelkach żółtych i pomarańczowych z napisem „Służba porządkowa PIS”.

Umundurowani funkcjonariusze Policji nosili typowe, letnie umundurowanie i

standardowe wyposażenie. Nie nosili znaków identyfikacji indywidualnej. Obserwatorzy/ki nie byli w stanie precyzyjnie określić całościowej liczby policjantów zabezpieczających zgromadzenie.

Umundurowani funkcjonariusze Policji kroczyli na czele obu grup marszowych oraz tworzyli kordon pojedynczy zwarty od zewnętrznej strony barierek (w niektórych miejscach był to kordon podwójny – ul. Krakowskie Przedmieście 47/49/51). Funkcjonariusze nieumundurowani znajdowali się wśród manifestujących. Funkcjonariusze BOR znajdowali się wśród pierwszej grupy marszowej oraz w wanie jadącym w okolicach czoła tej grupy. Przed sformowaniem czoła marszu na placu Zamkowym u wylotu ulicy Świętojańskiej znajdowała się grupa kontrolująca osoby wchodzące do strefy zamkniętej (barierami). Kontrola ta obejmowała sprawdzenie zawartości toreb oraz sprawdzenie odzieży wykrywaczem metalu.

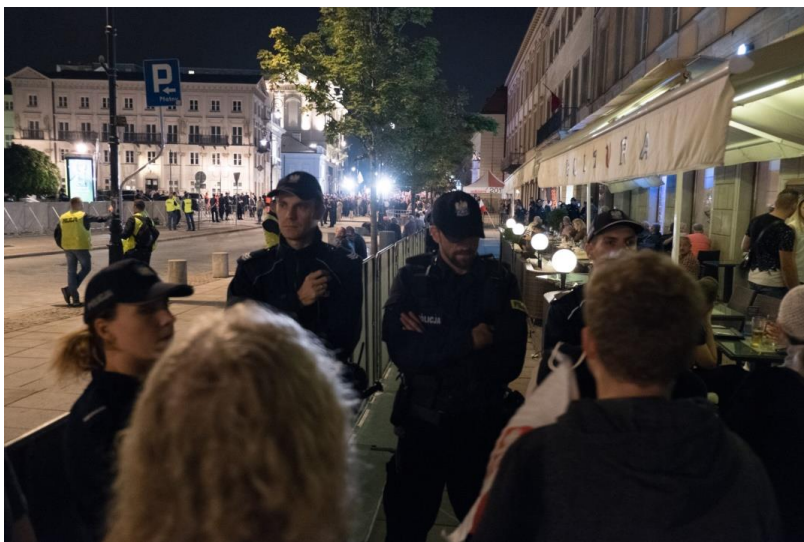

Zabezpieczenie czoła marszu, godz. 20:42

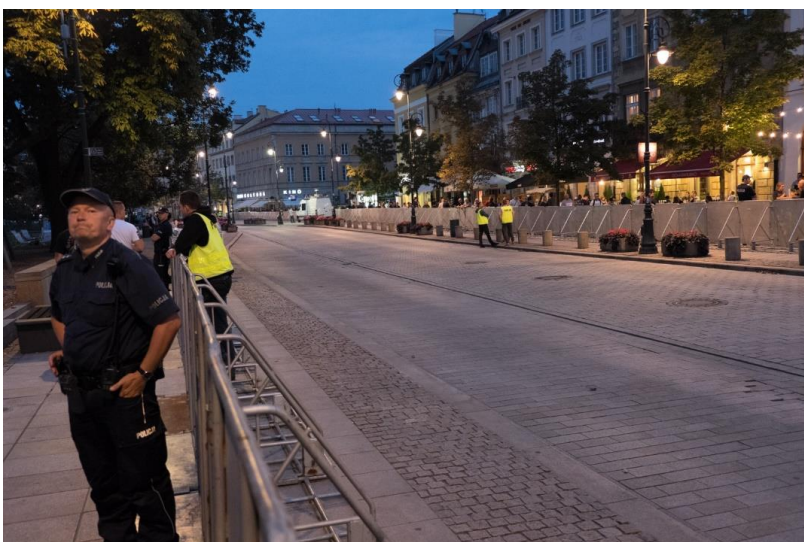
Całość trasy przemarszu zgromadzenia cyklicznego wydzielali metalowe barierki, wzdłuż których ustawieni byli funkcjonariusze Policji. Przejście obok zgromadzenia cyklicznego - wzdłuż ustawionych barierek - nie było możliwe na obszarze od ul. Trębackiej w kierunku Pałacu Prezydenckiego do ul. Ossolińskich, ze względu na kolejne barierki ustawione w poprzek Krakowskiego Przedmieścia.

Przy ul. Karowej stał podwójny, a miejscowo potrójny kordon. Zaobserwowano 7 osób z zespołu antykonfliktowego.

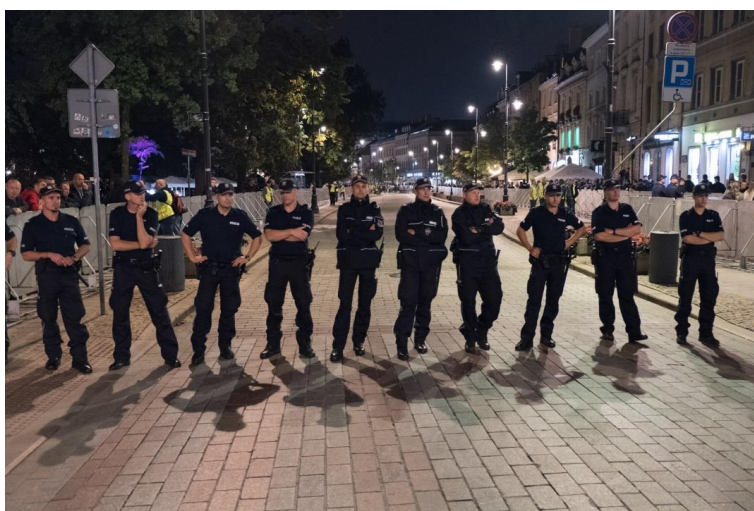
W kilku miejscach, wzdłuż trasy zgromadzenia były ustawione blokady (ul. Miodowa, Krakowskie Przedmieście 27, Kino Kultura) w postaci kordonów Policji, które uniemożliwiały przejście uczestnikom kontrdemonstracji i zwykłym przechodniom. Obserwatorzy/ki oraz media w zdecydowanej większości sytuacji byli przepuszczani po kontakcie funkcjonariuszy z dowódcami i na ich polecenie.

Blokada przejścia przy Kinie Kultura, godz. 20:54

Rozstawienie policjantów wzdłuż barier, godz. 19:12.

Kordon Policji na ul. Krakowskie Przedmieście, ustawiony po przemarszu

*zgromadzenia cyklicznego, na wysokości przed skwerem Hoover'a, godz. 20:50.
Obserwatorom nie zezwolono na przejście.*

Kordon Policji wzdłuż barierki na ul. Krakowskie Przedmieście, na wysokości ul. Trębackiej, godz. 20:51.

Kordon Policji przy barierkach wzdłuż ul. Krakowskie Przedmieście na wysokości Hotelu Bristol, godz. 20:54.

Kordon Policji przy barierkach wzdłuż ul. Krakowskie Przedmieście na wysokości ul. Karowej godz. 21:02.

Banery ustawione przy ul. Ossolińskich po dojściu zgromadzenia cyklicznego przed Pałac Prezydencki, godz. 21:02.

O godz. 20:40 policjanci zaczęli otwierać barierki na Placu Zamkowym (po przejściu marszu zgromadzenia cyklicznego). Przejście wzdłuż Krakowskiego Przedmieścia przy ul. Trębackiej było możliwe dopiero po zakończeniu zgromadzenia cyklicznego.

Rezerwy policyjne w różnych momentach gromadziły się na tyłach Placu Zamkowego, przy ul. Międzymurze Piotra Biegańskiego, przy ul. Bednarskiej oraz przy ul. Trębackiej. Zauważono 15 samochodów policyjnych na ul. Trębackiej 21 na tyłach skweru Hoovera, 19 na ul. Karowej oraz 7 na ul. Tokarzewskiego.

Samochody policyjne ustawione wzdłuż ul. Trębackiej, godz. 19:11.

2. Zgromadzenie Obywateli RP

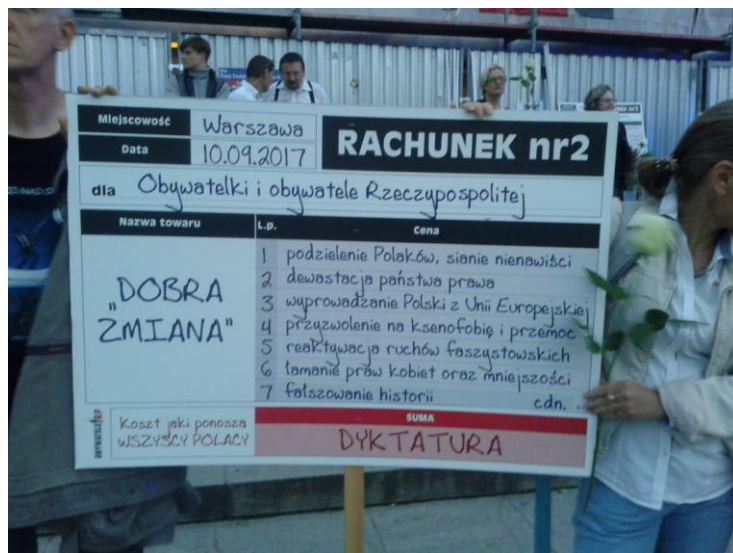
Zgromadzenie stacjonarne na placu Zamkowym, obok kolumny Zygmunta. Przewodniczący i inne osoby przemawiające stały na murku oddalonym o około 15 metrów od Kolumny Zygmunta, od strony ul. Senatorskiej. Część osób stała wokół Kolumny Zygmunta na schodkach.

Okolo godz. 19:00 w zgromadzeniu uczestniczyło około 200 osób, stopniowo liczba osób się zwiększała – 300 osób o godz. 19.20, 400 osób o godz. 19.40.

W odległości około 20 metrów od osób zgromadzonych obok Kolumny Zygmunta, na schodach przy ul. Senatorskiej stało około 20 osób.

Widoczne były flagi i banery Obywateli RP, UE, LGBT. Kilka osób trzymało kartki z napisem „Konstytucja”.

W przeważającej części zgromadzenia uczestnicy milczeli. Sporadycznie podnoszone były powtarzane kilkakrotnie okrzyki: „Bądźmy tam gdzie trzeba” (godz. 19:30); „Dziękujemy, dziękujemy.”(godz. 19:45). O godz. 20:12 grupka osób odśpiewała pieśń „Solidarność naszą bronią”. Część osób trzymało białe róże.

Osoby ustawione na schodach przy ul. Senatorskiej trzymało duży transparent: „Rachunek nr 2”, godz. 19:10.

W trakcie trwania zgromadzenia przemawiało kilka osób (m.in. ze strony Obywateli RP, Strajku Kobiet).

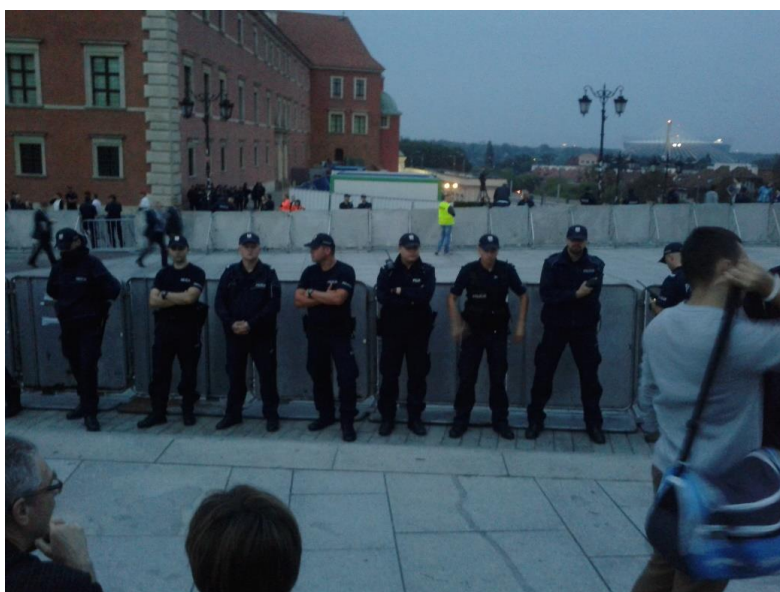
Przewodniczący zgromadzenia podczas swoich przemówień podkreślał, że uczestnicy będą milczeli w trakcie przemarszu zgromadzenia cyklicznego oraz instruował policjantów jakie są zasady legitymowania i jak powinni się zachowywać (godz. 19.05, 19.40). O godz. 19.45 organizatorzy rozwiązali zgromadzenie i zaczęli chować nagłośnienie.

Po rozwiązaniu zgromadzenia, część osób ruszyła w kierunku ul. Karowej (ul. Senatorską – równoległe do trasy przemarszu zgromadzenia cyklicznego, zamkniętej dla uczestników kontrdemonstracji), a tam dołączyli do zgromadzenia Obywatele Solidarnie w Akcji.

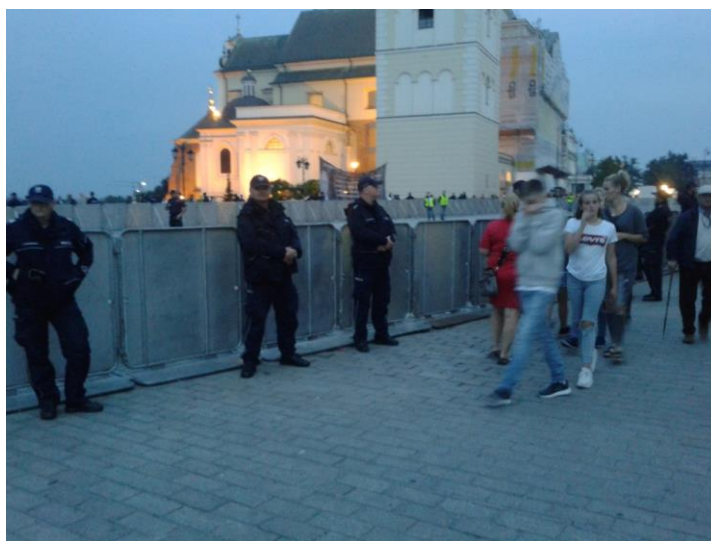
ZABEZPIECZENIE ZGROMADZENIA

Wzdłuż barierek odgraniczających trasę marszu zgromadzenia cyklicznego (na obserwowanym obszarze – Plac Zamkowy, część Krakowskiego Przedmieścia do Costa

Coffee) – na Krakowskim Przedmieściu funkcjonariusze Policji byli ustawieni co około dwa metry, na wysokości ul. Senatorskiej co metr, a już na wysokości Kolumny Zygmunta formowali szyk zwarty. Wzdłuż barierek zaobserwowano około 150 funkcjonariuszy (około 100 od strony kontrdemonstracji). W kilku innych miejscach policjanci stali dwójkami otaczając zgromadzenie. W środku zgromadzenia stało 6 policjantów. Funkcjonariusze w większości byli wyposażeni w pałki i pojemniki z gazem oraz kajdanki. Od strony ulicy Senatorskiej stał radiowóz policyjny oraz kolejnych 12 policjantów. Przed godz. 20.00 pojedynczy szyk funkcjonariuszy stojących wzdłuż barierek odgradzających trasę zgromadzenia cyklicznego w kilku miejscach przeformułował się w kordon podwójny.

Policjanci ustawieni wzdłuż barierek, na wysokości Kolumny Zygmunta, godz. 19:18.

Policjanci ok. 20-30 metrów dalej od głównych wydarzeń pod Kolumną stojący już w większych około 3-metrowych odstępach, godz. 19:18.

Zabezpieczenie od ul. Senatorskiej, godz. 19:29

Rezerwa Przy Między murzu Biegańskiego, godz. 19:34

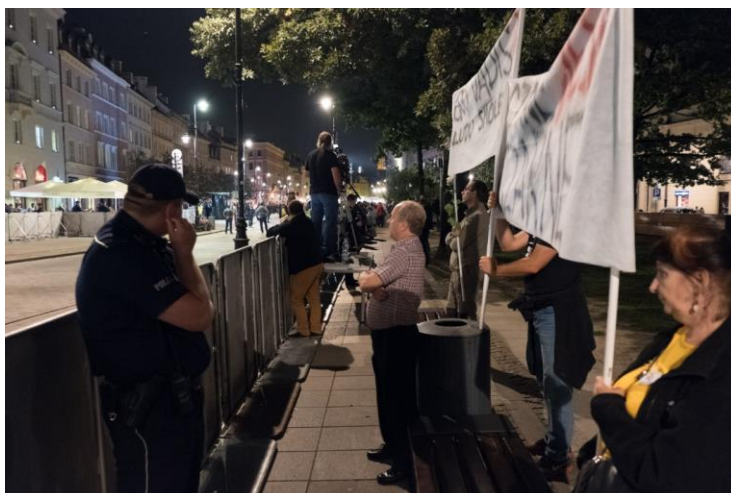
3. Zgromadzenie kontrademonstrantów stojących przy barierkach na trasie przemarszu zgromadzenia cyklicznego od Placu Zamkowego do ul. Trębackiej

Szacunkowa liczba osób uczestniczących w zgromadzeniu to 200 osób około godz. 19.00. Liczba pozostała niezmienna do czasu przejścia zgromadzenia cyklicznego, po czym osoby stopniowo się rozchodziły (ok. godz. 20:40).

Osoby uczestniczące trzymały duże banery: „Zdrada ojczyzny nie ulega przedawnieniu”; „NIE dla Kłamstwa smoleńskiego. Nie dla obelg i pomówień. Nie dla pomników. Tak dla odpowiedzialności za słowo. Tak dla prawdy i tolerancji. Tak dla godności i wolności.”

4. Zgromadzenie kontrademonstrantów przy barierkach oddzielających trasę przemarszu zgromadzenia cyklicznego, na wysokości i od strony skweru Hoovera.

Zaobserwowano 4 uczestników zgromadzenia. Osoby trzymały 2 transparenty („Quo Vadis ludu Smoleński”; „Czarne jest czarne”) i białą różę.

Uczestnicy zgromadzenia przy barierkach na wysokości Skweru Hoovera, godz. 20:27.

W momencie rozpoczęcia przemarszu zgromadzenia cyklicznego, demonstranci zostali poproszeni przez Policję o opuszczenie miejsca i zwinięcie transparentów, odprowadzono ich 10 metrów dalej na trawnik, gdzie dokonywano czynności legitymowania. Trwało to powyżej 10 minut (kiedy ok. 20:50 obserwatorzy/ki

opuszczali to miejsce procedura nadal trwała). Osoby demonstrujące spokojnie reagowały na prośby funkcjonariuszy.

Zgromadzenie zakończyło się o godz. 20:38 po prośbie policjantów o opuszczenie miejsca.

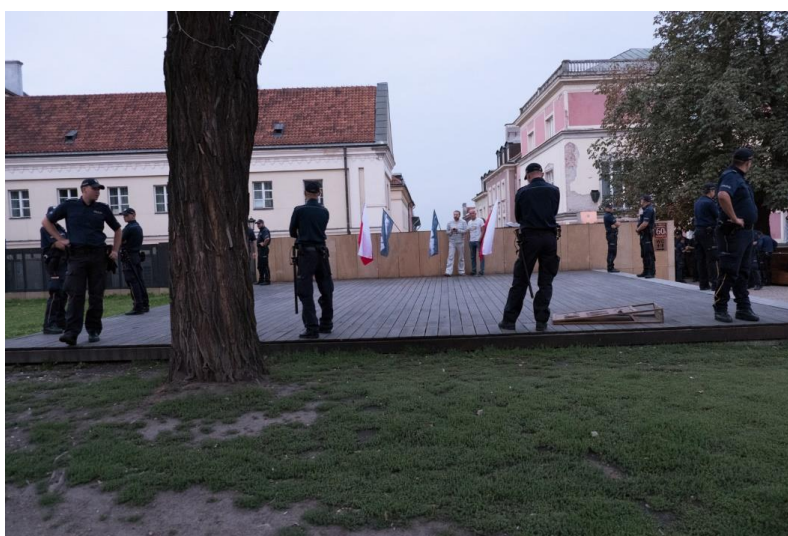
5. ZGROMADZENIE STOWARZYSZENIA NA RZECZ DEMOKRACJI TAMA

W zgromadzeniu stacjonarnym na skwerze Hoovera uczestniczyły dwie osoby, które trzymały flagi (2 biało-czerwone, 2 z logiem TAMA). Nie wznoszono żadnych okrzyków.

Uczestnicy zgromadzenia, godz. 20:32.

Zgromadzenie zabezpieczało 15 -20 policjantów ustawionych wokół jego uczestników.

Zabezpieczenie zgromadzenia, godz. 19.08

6. Zgromadzenie Stowarzyszenia Obywatele Solidarnie w Akcji

Zgromadzenie stacjonarne. O godz. 19.00 w zgromadzeniu uczestniczyło 15 osób, stopniowo dołączały kolejne osoby, osiągając liczbę około 500 w punkcie kulminacyjnym o godz. 21.00.

Uczestnicy dysponowali stoiskiem ze stołem, krzeselkami i namiotem. Trzymali transparenty i banery z napisami: „Kłamca”; „Dyktatura, to nie demokracja”; „Granica Polski, dalej PiSLand”; „Dość szczucia smoleńskim kłamstwem”, „Idziemy po Prawo i Sprawiedliwość”, „Dość psucia i czystek”, „Zdrada ojczyzny nie ulega przedawnieniu”, „Lech Kaczyński nie łamał konstytucji”, „Obywatele RP”, „Jarosławie K., pull up terrain”

Jeden z uczestników miał tablicę wyklejoną zdjęciami J. Kaczyńskiego i Hitlera.

Widoczne były flagi (z logiem Obywateli RP, LGBT). Wznoszone były okrzyki: „Kłamca”, „Będziesz siedział”, „Hańba”, „Wolność Równość Demokracja”, „Tu jest Polska”, „Solidarność naszą bronią”, „Mamy prawo protestować”, „To legalne zgromadzenie”, „Zdejmij mundur”, „Łamiesz prawo”, „Prowokacja policyjna”, „To jest protest pokojowy”, „Stawiaj opór, walcz, protestuj”, „Oddajcie drabinę”, „Brawo dla służb”, „Gratulacje”, „Wstydzcie się”, „Jak wam nie wstyd”, „Zdejmij mundur, przeproś matkę”, „Jutro tutaj będzie pusto, wy musicie spojrzeć w lustro”, „bohaterowie” „odprowadzamy Policję” (gdy zgromadzeni przeszli za oddziałem Policji w stronę ul. Karowej), „Solidarność naszą bronią”.

Uczestnicy zgromadzenia odśpiewali hymn narodowy, w tym samym czasie, w którym hymn śpiewali uczestnicy zgromadzenia cyklicznego.

Zgodnie z wezwaniami organizatorów w czasie modlitw odmawianych w ramach zgromadzenia cyklicznego, uczestnicy kontrademonstracji zachowywali ciszę, a po zakończeniu modlitw zaczęli wznosić głośne okrzyki.

Banery ustawione na rogu ul. Krakowskie Przemieście i Karowej, godz. 19:15.

Zaobserwowane sytuacje związane z legitymowaniem uczestników przez funkcjonariuszy Policji

Organizatorzy wielokrotnie informowali uczestników o prawidłowej procedurze legitymowania przez Policję, straż zgromadzenia rozdawała ulotki, wielokrotnie również prosili uczestników o zachowanie ciszy w czasie modlitw zgromadzenia cyklicznego. Obserwatorzy/ki odnotowali kilka sytuacji, kiedy to przy wykonywaniu czynności legitymowania wobec uczestnika zgromadzenia uczestniczyło kilku funkcjonariuszy Policji, a inni zgromadzeni otaczali ich tłumnie, po czym siadały na ziemi. Policjanci siłowo torowali sobie drogę do osób, które chciały legitymować. Obserwatorzy/ki zauważyli kilka takich sytuacji.

Przykładowa sytuacja:

Tuż przed planowanym zakończeniem zgromadzenia, o godz. 21:58, bez wyraźnego powodu legitymowano jednego z organizatorów zgromadzenia. Legitymowany podniesionym głosem domagał się podania powodu czynności, jednak okazał dokument. Osoby wokół usiadły na ziemi w ramach protestu. Policja prosiła o zachowanie spokoju.

Policja reagowała spokojnie. Wydawała ostrzeżenia o możliwej interwencji (np. wobec osób siedzących na ziemi). Ostrzeżenia z wezwaniem do powstania z ziemi wobec osób siadających, choć głośne i wydawane przez megafon, nie zawsze były dobrze słyszalne ze względu na hałas i krzyki demonstrantów. Uczestnicy zastosowali się do nich po 10 minutach i usłyszaniu 2-3 ostrzeżeń.

Odnotowano, że w celu przeprowadzenia czynności legitymowania poszczególnych osób funkcjonariusze siłą torowali sobie drogę przez tłum demonstrujących.

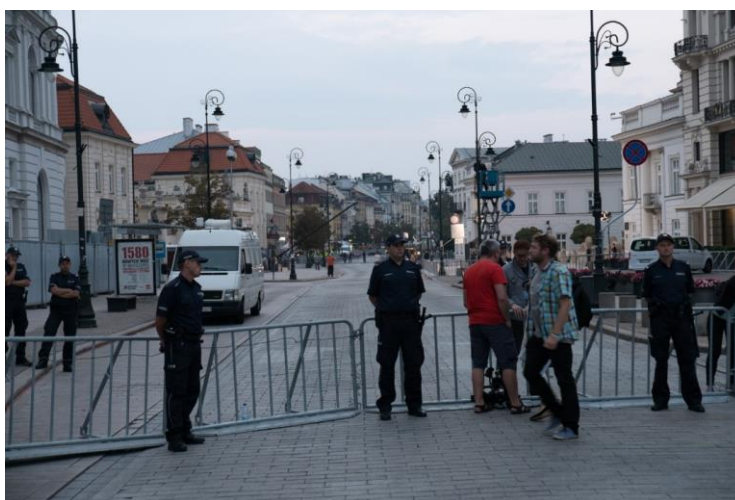
Zgromadzenie zostało rozwiązane przez organizatora o godz. 22:00

Reakcje uczestników zgromadzenia w kontekście działań Policji

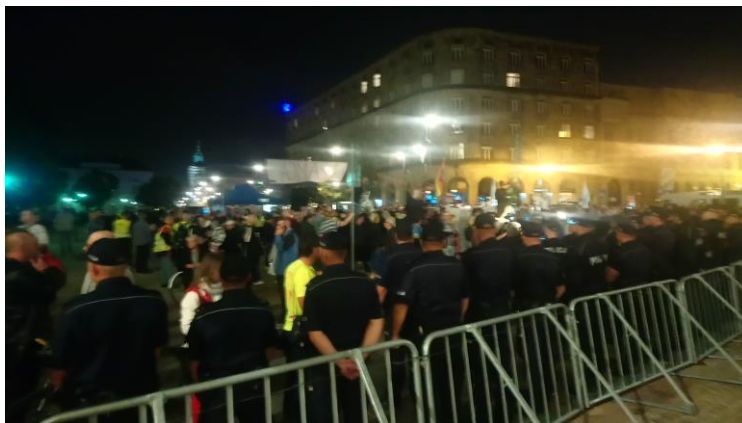
Obserwatorzy/ki/ byli informowani przez uczestników o ukaraniu mandatami (za zakłócanie porządku, utrudnianie czynności bądź niepodawanie informacji o dochodach), czy wyniesieniu przez funkcjonariuszy z miejsca demonstracji. Na początku zgromadzenia zaobserwowano pozytywne relacje Policji z organizatorami, np. podczas legitymowania agresywnej osoby. Później jednak występowało duże napięcie między uczestnikami zgromadzenia a Policją. Padało wiele okrzyków i komentarzy wobec samych policjantów – więcej niż wobec zgromadzenia cyklicznego i przemawiającego Jarosława Kaczyńskiego - narastające w czasie kulminacji wydarzeń. Po rozwiązaniu zgromadzenia mała grupa uczestników ostentacyjnie odprowadzała policjantów w kierunku ul. Karowej, krzycząc „Hańba, Jak wam nie wstyd, Wasze dzieci będą się za was wstydić, Odbiorą wam emerytury jak teraz ubekom, Gdzie są wasi dowódcy? Nie powinniście wykonywać rozkazów niezgodnych z prawem”. W czasie otaczania osób celem wylegitymowania i protestów uczestników siadających w odpowiedzi na ziemi wokół (przykładowy incydent opisany powyżej) policjanci przepychali się siłą między demonstrującymi, a uczestnicy napierali na siebie.

Zabezpieczenie zgromadzenia

Funkcjonariusze Policji nosi standardowe, letnie umundurowanie, byli wyposażeni w standardowy sprzęt, nie nosili znaków identyfikacji indywidualnej. Na wysokości skrzyżowania ulicy Krakowskie Przedmieście z ulicami Karowa oraz Ossolińskich rozstawione były metalowe barierki, które stanowiły zabezpieczenie zgromadzenia cyklicznego. Wzdłuż barierek ustawieni byli policjanci (w kulminacyjnym momencie ustawieni byli w kordonie podwójnym, a w niektórych miejscach potrójnym, łącznie około 150 policjantów).

Barierki policyjne na wysokości Hotelu Bristol, wzdłuż ul. Krakowskie Przedmieście, godz. 18:50.

Barierki policyjne na wysokości Hotelu Bristol, wzdłuż ul. Krakowskie Przedmieście, godz. 21:21.

Kordon Policji ustawiony był również wokół osób przemawiających na zgromadzeniu i stanowił odgródzenie ich od reszty uczestników zgromadzenia, zdjęcie godz. 21:06.

Zaobserwowane rezerwy Policji i samochody policyjne zostały opisane w punkcie dotyczącym zabezpieczenia zgromadzenia cyklicznego.

KONTAKT MIĘDZY UCZESTNIKAMI ZGROMADZENIA CYKLICZNEGO A UCZESTNIKAMI POZOSTAŁYCH ZGROMADZEŃ

Zarówno uczestnicy zgromadzenia cyklicznego, jak i osoby kontrademonstrujące były od siebie w zasięgu wzroku i słuchu tylko częściowo. Cała trasa marszu zgromadzenia cyklicznego odgródzona była metalowymi barierkami, wzdłuż których po obu stronach rozstawieni byli policjanci. W niektórych miejscach na trasie marszu (np. skrzyżowanie

ul. Koziej i Trębackiej, przy Kinie Kultura) obserwowano większe grupy policjantów. Dodatkowo zgromadzenie cykliczne dysponowało wysokimi banerami, które uniemożliwiały widoczność, ale tylko przedniej grupy uczestników.

Uczestnicy zgromadzenia cyklicznego i kontrdemonstracji Obywateli RP byli dla siebie widoczni i słyszalni w obszarze „swobodnego przejścia” – pierwsza blokada była ustawiona na wysokości ul. Krakowskie Przedmieście 27. Na wysokości Kolumny Zygmunta, kontrdemonstranci nie mogli podejść do zgromadzenia cyklicznego na bliską odległość, byli od niego oddzieleni metalowymi barierkami, wzdłuż barierek stał pojedynczy kordon Policji. Dodatkowo, w miejscu gdzie kontrdemonstrantów było najwięcej i stali najbliżej barierek – od zgromadzenia cyklicznego oddzielał ich dodatkowy podwójny kordon Policji.

Osoby zgromadzone wzdłuż barierek przy trasie przemarszu stały przeważnie w milczeniu, wznosząc transparenty. Funkcjonariusze Policji nie pozwolili podchodzić uczestnikom bezpośrednio pod barierki, osoby ustawiały się około metra przed barierkami, byli widoczni dla zgromadzenia cyklicznego.

Na wysokości skweru Hoovera, uczestnicy zgromadzenia organizowanego przez Stowarzyszenie na rzecz Demokracji TAMA nie mogli podejść do trasy przemarszu zgromadzenia cyklicznego. Byli otoczeni kordonem policjantów. Dodatkowo trasę przemarszu zgromadzenia cyklicznego odgradzały barierki oraz policjanci rozstawieni po wewnętrznej i zewnętrznej stronie barierek. Z tego względu – pomimo iż uczestnicy obu wydarzeń byli umiejscowieni w stosunku do siebie w zasięgu słuchu i wzroku - kontakt między nimi był znacznie utrudniony.

W przypadku zgromadzenia OSA, jej uczestnicy nie mieli możliwości podejścia do zgromadzenia cyklicznego, byli odgradzeni barierkami i trzyrzędownym kordonem policji wzdłuż Krakowskiego Przedmieścia. Mogli słyszeć przemowy w ramach zgromadzenia cyklicznego, ale nie widzieli go i vice versa. Zauważalna była nierównowaga mocy nagłośniania (zgromadzenie cykliczne było w stanie zagłuszyć zgromadzenie OSA). Okrzyki zgromadzenia OSA były bardzo słabo słyszalne dla uczestników zgromadzenia cyklicznego. Duże banery trzymane przez uczestników zgromadzenia cyklicznego uniemożliwiały wzajemny kontakt wzrokowy.

V. WNIOSKI AMNESTY INTERNATIONAL

1. Wszystkie obserwowane zgromadzenia były pokojowe. Nie zaobserwowano użycia siły w stosunku do osób uczestniczących ze strony funkcjonariuszy Policji poza sytuacją, w której policjanci kilkakrotnie tarasowali sobie siłą drogę przez zwarty tłum kontrdemonstrantów w celu dostania się do osób legitymowanych przez innych funkcjonariuszy. Zaobserwowano pojedyncze akty agresji słownej, w tym wulgaryzmy oraz obraźliwe gesty ze strony osób uczestniczących wobec

funkcjonariuszy policji i innych uczestników zgromadzenia.

2. Zgodnie z danymi podanymi przez Komendę Stołeczną Policji w związku z wydarzeniami 10 września 2017 r. w okolicach Krakowskiego Przedmieścia, wylegitymowano 36 osób, wypisano trzy mandaty. Wszczęto postępowanie w sprawie znieważenia policjanta i zmuszania go do zaniechania prowadzenia czynności, do sądu skierowano 19 wniosków o ukaranie za 22 wykroczenia.

Należy zauważyć, że jest to znacznie mniejsza liczba interwencji Policji w porównaniu do podobnych wydarzeń w zeszłych kilku miesiącach.

Jednocześnie Amnesty International zwraca uwagę na fakt, iż nowelizacja ustawy Prawo o zgromadzeniach, która weszła w życie 2 kwietnia 2017 r., znacznie ogranicza prawo do kontrdemonstracji będące kluczowym elementem wolności zgromadzeń. Według organizatorów kontrdemonstracje na trasie przemarszu zgromadzenia cyklicznego, które obserwowaliśmy w dniu 10 września 2017 r. były m.in. wyrazem protestu przeciwko tym ograniczeniom.

Legitymowanie uczestników demonstracji przez Policję i wypisywanie mandatów, prowadzone na dużą skalę mogą mieć odstrasżający wpływ na osoby, które chcą wyrazić publicznie swoje poglądy.

3. Ustawienie barierek odcinających dostęp do Pałacu Prezydenckiego uniemożliwiało przebieg kontrdemonstracji, która byłaby w zasięgu wzroku i słuchu demonstrujących.

Międzynarodowy standard wolności zgromadzeń jasno wskazuje, że jeśli przepisy prawa regulują kwestie zgromadzeń równoległych, nie powinny one zawierać automatycznego zakazu organizowania zgromadzeń w tym samym miejscu i czasie. W sytuacji, gdy w tym samym lub w zbliżonym miejscu organizowanych jest kilka zgromadzeń, należy – w drodze dialogu ze wszystkimi stronami - wypracować rozwiązania, które pozwolą na pokojowe przeprowadzenie demonstracji i kontrdemonstracji, które znajdują się od siebie w zasięgu słuchu i wzroku.

Warto w tym miejscu podkreślić, że odcinek Krakowskiego Przedmieścia od ul. Karowej do ul. Trębackiej był zupełnie wyłączony z ruchu dla aut i pieszych od godzin nocnych w dniu 9 września 2017 r. aż do zakończenia zgromadzenia cyklicznego.

Zaniepokojenie Amnesty International budzi wydanie w/w zarządzeń zastępczych przez Wojewodę Mazowieckiego zakazujących zgromadzeń Stowarzyszenia Obywatele Solidarnie w Akcji oraz Stowarzyszenia na rzecz Demokracji TAMA, mimo iż ustawa Prawo o zgromadzeniach nie przewiduje takiej możliwości dla zgromadzeń zgłoszonych w trybie uproszczonym, co było już wskazywane w orzeczeniach Sądu Okręgowego w Warszawie uchylających zakazy wojewody mazowieckiego wydane w stosunku do zgromadzeń w/w stowarzyszeń w okresie maj – sierpień 2017 r.

Dodatkowo podkreślić należy, że zarządzenia wojewody zostały wydane w dniu odbycia zgromadzenia, a więc w czasie, który uniemożliwiał skuteczne odwołanie się od nich do sądu. Taka praktyka stosowania ustawy Prawo o zgromadzeniach skutkuje pozbawieniem organizatorów zgromadzeń możliwości korzystania zarówno z wolności zgromadzeń, jak i prawa do skutecznego środka odwoławczego.

Odnotowano pozytywną zmianę nastawienia funkcjonariuszy policji zabezpieczających zgromadzenie wobec obserwatorów/ek Amnesty International. Obserwatorzy/ki w większości wypadków byli przepuszczani we wszystkie rejony zgromadzeń.

**Stowarzyszenie Amnesty International
pl. Lelewela 8
01-624 Warszawa**

Zdjęcia: prawa autorskie Amnesty International
Wszelkie uwagi i pytania należy kierować na adres: zgromadzenia@amnesty.org.pl